

'THIMO'S SCHOOL HEEFT ECHT VEEL LEF GETOOND'

Tekst: Julie Wevers
Fotografie: Joris den Blaauwen

Thimo (14) heeft autisme en zware dyslexie. De leervakken op school zorgen ervoor dat hij overspannen raakt, zijn resultaten zijn ondermaats. Zijn moeder Joli Luijckx stelt alles in het werk om samen met de school een passende oplossing te vinden. Met succes! Een schoolvoorbeeld van goed maatwerk.

Thimo is een vrolijke jongen, dol op paarden. Zijn grote wens is later hoefsmid te worden. Ondanks zijn gemiddelde intelligentie is leren op school voor Thimo allesbehalve vanzelfsprekend: hij heeft autisme en is zwaar dyslectisch. 'Thimo kwam functioneel ongeletterd van de basisschool,' zegt zijn moeder Joli Luijckx. 'Ondanks intensieve begeleiding. Leren uit boeken is voor hem eigenlijk niet mogelijk. In groep 3 zei hij al: 'Mama, ik wil doe-leren'. Toen hij vorig jaar naar het vmbo ging, dacht ik: hij gaat uitvallen aan alle kanten. Net als in groep 5 en groep 6 toen hij enkele weken thuis zat. Of in groep 7, toen hij twee maanden niet naar school ging.'

In augustus 2015 begint Thimo aan vmbo-kader, op een 'groene' school waar ze onder meer veel aandacht besteden aan dierverzorging. De school past inhoudelijk gezien prima bij hem en op sociaal gebied gaat het goed. Maar zoals verwacht, stapelen de problemen als gevolg van zijn dyslexie zich snel op. Vooral de lessen Engels en Nederlands verlopen dramatisch. 'Dan staarde hij in zijn boek zonder te weten waar het over ging,' zegt Joli. 'En dat, als hij een blokkade had, soms twee uur lang. Hij voelde zich dan verschrikkelijk dom.' Drie maanden

na de start van het schooljaar zegt Thimo: 'Mama, dit houd ik niet lang meer vol.'

Iedereen ziet het probleem: de school, het samenwerkingsverband, Joli en Thimo zelf natuurlijk. Maar niemand weet de oplossing. Afwijken van het reguliere programma mag niet, daarvan zijn alle partijen overtuigd. Thimo wordt steeds depressiever en dreigt uit te vallen. Joli: 'Ik heb toen iedereen duidelijk gemaakt dat dát niet mag gebeuren. Mijn zoon wilde dat ook absoluut niet. Hij zei: 'Van thuiszitten word je eenzaam mama.'"

AANGEPAST ROOSTER

In overleg met de school schakelt Joli het Oudersteunpunt Passend Onderwijs in, via de advieslijn van Oudervereniging Balans. Dat neemt vervolgens contact op met het Steunpunt Passend Onderwijs van de VO-raad, bedoeld voor scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden. Het advies van de VO-raad luidt: een vrijstelling voor Engels. En in de derde kan Thimo een leerwerktraject gaan volgen met veel praktijkvakken. Joli: 'Dat klinkt heel haalbaar. Maar al snel bleek dat mijn zoon het tot de derde klas niet vol zou houden met al zijn theorievakken, ook niet zonder Engels.' Na overleg met school neemt Joli opnieuw contact op met de VO-raad, opnieuw via de advieslijn van Balans. Dit levert volgens haar geen bruikbaar advies op. 'Om die reden bleef ik keer op keer aankloppen bij de

'LEREN UIT BOEKEN IS VOOR THIMO EIGENLIJK NIET MOGELIJK'

Raad. Wij wilden echt heel graag antwoord op de vraag wat een school wettelijk gezien mag doen als een kind zo vastloopt.'

Ondanks de vrijstelling voor Engels raakt Thimo oververmoeid. Hij krijgt steeds meer lichamelijke klachten: buikpijn, hoofdpijn, slecht slapen, veel nachtmerries, depressieve gevoelens. Iedereen is het erover eens: er moet nu snel iets gebeuren, anders wordt Thimo opnieuw thuiszitter. In februari 2016 zitten de zorgcoördinator, de leerplichtambtenaar, de schoolarts en Joli om de tafel voor een spoedoverleg. De schoolarts stelt voor om op

'WAT WETTELIJK MAG, IS VEELAL ONBEKEND'

Anne, Thimo's begeleider op school, vertelt: 'Voordat Thimo hier op school kwam, heb ik uitgebreid contact gehad met zijn basisschool. Er lag een serieus zorgdossier. Na gesprekken met zijn leerkracht en observaties in de klas, trok ik de conclusie dat onze school hem wel de zorg kon bieden die hij nodig had. Zijn leerkracht zei bovendien: 'Thimo is zo gegroeid, hij kan op kaderniveau worden geplaatst.'

Dat bleek toch iets te rooskleurig voorgesteld, want hij haalde in de brugklas de ene onvoldoende na de andere. Ik herinner me bijvoorbeeld nog een 1 voor Engels tijdens de allereerste toetsweek. De altijd positieve Thimo was niet vrolijk meer. Ook van zijn moeder kregen we signalen dat het niet goed met hem ging.

De VO-raad adviseerde een vrijstelling voor Engels en zijn moeder wilde deze rigoureuze maatregel onmiddellijk doorvoeren. Wij waren aanvankelijk veel terughoudender, in ons tienjarig bestaan hadden we zo'n vrijstelling nog nooit gegeven. Géén Engels betekent per definitie dat je géén vmbo-diploma haalt en niet op niveau door kunt stromen naar

het mbo. Dat vind ik heel erg krom, maar het is helaas wel de realiteit.

Ondanks de vrijstelling werd Thimo ziek, hij kon het vaste programma als gevolg van zijn dyslexie duidelijk écht niet aan. En wij wisten als school totaal niet hoe

Uiteindelijk kwam de VO-raad gelukkig met een oplossing. De Raad liet ons zien welke mogelijkheden er voor Thimo zijn in de wet, mogelijkheden waarvan wij als school nog nooit hadden gehoord. Blijkbaar is er wel een hoop bedacht in

'VRAAG HEM NAAR PAARDEN, EN JE ZIET DE PASSIE IN THIMO'S OGEN'

we hem konden helpen. Passend Onderwijs is relatief nieuw en veel scholen worstelen nog met de vraag: 'Wat mag er eigenlijk?' Er is zo weinig bekend en het kost een school zo ontzettend veel tijd om het allemaal zelf uit te zoeken. Deze situatie gaat uiteindelijk ten koste van de leerlingen.

Nederland, maar is die informatie niet bekend bij de mensen die het nodig hebben. 'Wat wettelijk mag, is veelal onbekend.

Dankzij het aangepaste programma is Thimo helemaal opgebloeid. Het gaat nu super met hem. Hij maakt weer grappjes en is ontzettend gemotiveerd. Ondanks

dat hij bij ons geen diploma zal halen, zie ik zijn toekomst rooskleurig in. Hij weet heel goed wat hij wil en hij heeft duidelijk veel kwaliteiten op het gebied van diervoorzorging. Vraag hem naar paarden en je ziet de passie in zijn ogen. Hij komt er wel, ook al is het via een andere weg.'

medische indicatie een tijdelijk aangepast rooster te maken. In dit rooster – dat twee weken na dit overleg ingaat – zijn op Nederlands na alle theoretische vakken geschrapt. Thimo gaat onder meer koken en krijgt extra uren creatieve vorming, diervverzorging en groenonderhoud. 'Het nieuwe rooster is geweldig. Thimo knapt weer op,' zegt Joli. 'School heeft hiermee echt veel lef getoond.'

ESCAPE IN DE WET

Ondertussen ligt er volgens haar echter nog altijd geen bruikbaar advies van de VO-raad. En dat is een probleem, want de medische klachten van Thimo verdwijnen. En de school, het samenwerkingsverband en Joli vragen zich af of school de wet overtreedt met het speciale rooster, nu de medische indicatie niet langer van toepassing is. Joli: 'Scholen en samenwerkingsverbanden weten dit soort juridische zaken niet. Daarom ben ik de Raad al die tijd blijven mailen met het verzoek om advies.'

Vlak voor de meivakantie van dit jaar werpt de vasthoudendheid van Joli haar vruchten af: een medewerker van de VO-raad komt langs op Thimo's school om helderheid te verschaffen. Uit haar tas haalt zij de wetteksten en overhandigt ze aan de zorgcoördinator. De boodschap: hiermee kan het aangepaste rooster van Thimo wettelijk worden geregeld. 'Plotseling bleek er voor Thimo een escape in de wet,' zegt Joli.

School doet vervolgens precies wat er juridisch volgens de VO-raad mag. Volgens artikel 19 van het Inrichtingsbesluit Wet Voortgezet Onderwijs mag het 'bevoegd gezag' van de school vaststellen dat een leerling, in dit geval Thimo, 'niet in staat is om al het onderwijs dat wordt verzorgd op basis van de kern-doelen te volgen.' Vervolgens stelt een door het gezag in het leven geroepen commissie een alternatief programma vast. En dan is het geregeld. 'Er bleek niet eens toestemming voor nodig te zijn

van de Onderwijsinspectie, een mededeling was voldoende,' zegt Joli, die nog altijd verbaasd is over deze mogelijkheid. 'Opmerkelijk genoeg was dit precies hetzelfde artikel waarmee enkele maanden eerder de vrijstelling voor Engels was geregeld. Blijkbaar was hiermee meer maatwerk mogelijk.'

GEEN DIPLOMA

Het gaat nu goed met Thimo, die inmiddels in de tweede klas zit. Hij heeft een vaste basisklas, maar volgt nog altijd voor een groot deel zijn eigen rooster met heel veel 'doe-vakken' zoals gymnastiek, groenonderhoud en diervverzorging. Daarnaast volgt hij ook nog altijd Nederlands. 'Dat gaat heel erg moeizaam,' zegt Joli. 'Het belangrijkste doel is dat hij niet achteruit gaat in lezen en schrijven. Met een beetje geluk kan hij zo een aantal certificaten halen.'

Op vrijdag is Thimo helemaal uitgeroosterd van school. Dan gaat hij samen met een hoefsmid langs klanten, bij wijze van stage. Ook dat was volgens de VO-raad mogelijk. 'Hij leert dan heel veel,' zegt Joli. 'Over paarden, maar bijvoorbeeld ook over hoe je met klanten omgaat, hoe je een bus door de wasstraat haalt en hoe je afspraken inplant.'

Een diploma zal Thimo op zijn huidige school niet halen. Dat maakt zijn toekomst onzeker. Joli: 'Maar als thuiszitter had hij helemaal niks gehad. Hij zal straks erg afhankelijk zijn van mensen die zijn kwaliteiten zien, ondanks dat hij geen papiertje heeft. Ik hoop echt dat hij ooit als hoefsmid aan de slag kan met paarden, in een ouderwetse meester- en gezelschapconstructie. Vanaf januari gaat hij in het volwassenonderwijs de opleiding hoefbekappen doen.' Die opleiding kan zonder vo-diploma? 'Ja, maar er zitten wel haken en ogen aan. De bekostiging op de eerste plaats, we financieren dit nu zelf. En er moet altijd een begeleider bij zijn anders is Thimo niet verzekerd.'

Vindt Thimo het niet vervelend om op school zo'n grote uitzondering te zijn?

TIPS VAN JOLI

- Door maatwerk thuiszitten voorkomen, is beter dan noodgedwongen thuiszitter zijn. Ga als school, samenwerkingsverband en ouders daarom tijdig met elkaar in gesprek. Het kost vaak veel tijd om tot maatwerk voor je kind te komen. Tijd die er eigenlijk niet meer is als je zoon of dochter al dreigt uit te vallen. Maatwerk moet individueel worden afgestemd op wat voor de leerling noodzakelijk is. Het belang van het kind is leidend.
- Toon als school en samenwerkingsverband lef. Er kan en mag juridisch misschien wel meer dan verwacht. Scholen en samenwerkingsverbanden kunnen als lid van de VO-raad met al hun vragen over onderwijs terecht bij de helpdesk VO. Dit kan via een formulier op voraad.nl. Basisscholen kunnen met vragen terecht bij de PO-raad: poraad.nl.
- Ouders kunnen voor nadere informatie bellen met 0800 5010.
- Wees als ouder een actieve gesprekspartner. Betrek uw kind vanaf het begin bij het zoeken naar maatwerk. Vaak weet een kind heel goed aan te geven wat nodig is.

'Nee,' zegt Joli stellig. 'Daarvoor weet hij nog veel te goed hoe het is om je de hele dag dom te voelen en ook hoe eenzaam hij was als thuiszitter. Hij zegt nu vol zelfvertrouwen: 'Mama, ik heb het gewoon nodig om een uitzondering te zijn.'"

De VO-raad heeft laten weten dat ze geen behoefte heeft om een reactie toe te voegen aan het artikel. Volgens de raad klopt de weergave van de gebeurtenissen in het artikel in grote lijnen, al is de beleving dat het allemaal zo lang duurde volgens haar 'subjectief'.

Joli Luijckx is werkzaam als beleidsmedewerker/woordvoerder bij Balans en NVA. Tijdens de zoektocht naar Passend Onderwijs heeft zij via de voor iedere ouder toegankelijke paden een oplossing gezocht voor haar zoon. De VO-raad was tot het gesprek op school niet op de hoogte van haar functie.